

Familjebildningarna

Laholms Sommarspels manus inför sommaren

Vårt spel utspelas åren 1958 och in på 60-talet

"LÖGNEN

eller: Go å gla ska mänskan va!"

Namn	Ålder	Roll	Anteckningar
FAMILJEN KARLSSON <i>Postiljonfamiljen</i>			
Gösta	47 år	<i>Pappa</i>	När Göstas far låg för döden skrev han över ett stycke mark till kyrkan, med ett muntlig överenskommelse med den gamla prästen att sonen Gösta fick passera över den marken eftersom dom hade mark på båda sidor om kyrkans mark. När den nya prästen tog över församlingen, var denna muntliga överenskommelsen glömd. Gösta kunde nu inte bruka marken "Lyckan". Det gjorde Gösta bitter och hatisk till Kyrkan och tappade sin tro. Hatet till kyrkan gjorde så att Gösta försökte stoppa sin son Love-Lars kärlek till präst dottern Eva. Gården gick sämre och sämre och kunde inte försörja familjen Karlsson. Gösta tog jobb som Lantbrevbärare för att dryga ut inkomsten. Vid sina brevrundor blev han bjuden på en sup då och då. Efter några år blir flaskan allt mer synlig i hans liv. Han är bitter, grinig, sur, arg och trött på allt och alla, utom sin familj. (Han älskar sin fru och sina barn) Det enda roliga han har är att tjuvläsa posten han delar ut. När hans älskade fru Inga-Lisa dör i barnasäng med ett döfött Barn. Försöker Gösta ta sig i kragen med sitt supande och ger Love-Lars sin välsignelse för kärleken med prästdottern.
Inga-Lisa	39 år	<i>Mamma</i>	Inga-Lisa var en i barnaskaran av 12 barn hos familjen Jön. Hennes mor var sin make lydig och sa aldrig i mot fadern vars ord var lag man löd med en gång. Träffade Gösta på dansbanan och tyckte uppstod vid första ögonkastet. Gifte sig tidigt med Gösta som var förstfödde sonen i granngården. Fick sitt första barn, som kom året efter bröllopet. Som tyvärr dog strax efter födseln. Inga-Lisa tog detta hårt och sökte tröst i guds ord. Andra barnet dog vid ett års ålder. Hon sörjde och blev mer och mer tystlåten och foglig. När Love-Lars föddes och överlevde spädbarnsåldern blev det hennes stora lycka, glädjen kom tillbaka i livet för Inga-Lisa. Med ett leende på läpparna jobbade och slet hon. När Göstas far dog och kyrkan fick marken mellan Lyckan och Lillängen, blev det svårare och svårare att försörja familjen på var den lilla lantgården med en ko, en gris och ett bebott hönshus. För att dryga ut den magra brevbärlönen som maken fick tog hon alla

			ströjobb hon kunde få. Hon la undan pengar i smyg till Love-Lars studier. Han hade Läshuvud. Detta gjorde att hon slet ut sig och blev sjukare och sjukare. Yttrade inte ett klagande ord, bara jobbade på med ett leende på sina läppar. När hon blev gravid igen efter att ha fött ytterligare fyra barn brast livets tråd för Inga-Lisa. Hon och barnet dog vid förlossningen. Inga -Lisa var den snälla som hjälpte alla som behövde. Sa aldrig nej. Var troende och stod vid sin makes sida i nöd och hans lust utan att klaga. Var väl sed i byn.
Barnaskaran består av väldigt olika individer, men tillsammans är de starka. De ställer alltid upp för varandra, och går under namnet "Karlssons klan". Deras pappa är snäll när han inte dricker. När han är full håller de sig undan. Han har aldrig varit fysiskt våldsam mot varken barn eller fru. Alla barn utom Eva-Britt försöker hjälpa sin mamma så mycket de kan. Eva-Britt tycker att mamman är svag och borde säga ifrån oftare.			
Lova-Lars	17 år	<i>Barn</i>	Love-Lars, 17 år: Bortklemad, skör, osäker, bensjukdom, Forrest Gump, blir sällan arg, nervös, konflikträdd, mager, intresserad av grisar, gillar djur mer än människor, har en nära vän som har samma intressen, tillbakadragen, har läshuvud
Eva-Britt	15 år	<i>Barn</i>	Eva-Britt, 15 år: Fysiskt och mentalt stark, går sin egen väg, pappas flicka, rebellisk, självsäker, gåpåig, ärlig, Pippi Långstrump, har många vänner, vågar inte visa sig svag eller be om hjälp, står upp för rättvisa, pojkflicka
Hans-Olof	13 år	<i>Barn</i>	Hans-Olof, 13 år: Machokille, tjejtjusare, står nära sin mamma, bygger muskler, spelar fotboll, läser poesi i smyg, skriver kärleksbrev, romantisk, kreativ, Vargen i Bamse, den korkade killen i collegefilmer som har oanade sidor bakom fasaden
Lars-Erik	10 år	<i>Barn</i>	Lars-Erik, 10 år: "Lill-Lasse", ser upp till Eva-Britt, härmar, upprepar hennes ord, lillgammal, förnumstig, tror att han är äldre än vad han är, vill vara med de stora barnen, förstår inte alltid deras referenser och vad de pratar om, Lille Skutt/Lill-Erik, omtyckt, men de andra skrattar bakom ryggen åt honom
Britt-Marie	6 år	<i>Barn</i>	Britt-Marie, 6 år: Tjejig, gillar färgen rosa och vackra tyger, drömmer om fina kläder och pengar, barnslig, drar in föräldrarnas repliker till sina dockor, går in i en drömvärld när mamman dör, ensam - har bara äldre förebilder, yngst av alla barn

Namn	Ålder	Roll	Anteckningar
FAMILJEN DAHL– Prästfamiljen			
Gertrud	35 år	<i>Mamma</i>	**Beskrivning:** Gertrud 35 år är en kvinna med en, stram, ngt blygsam och kall utstrålning. Klär sig oftast i en stram kofta och med en alltid perfekt uppsatt hårknut. Hon är 18 år yngre än sin man. En modersfigur till deras två döttrar, 17-åriga Eva och 12-åriga Maria. Hon är klok, och självdisciplinerad.

			Personlighet: Hon är välkänd i församlingen som en kvinna av få ord och ännu färre leenden. Denna kyla är inte enbart fysisk, utan genomsyrar hennes hela personlighet, vilket ger intrycket av en människa som är oberörd av de världsliga frestelserna. Hon är strikt i sin moraliska kod och har en oförlåtande inställning till synd och moraliskt förbiseende. **Relationen med sin make:** Trots att hon är gift med prästen Evert, är deras äktenskap av kylig natur. Hon avvisar konsekvent hans närmanden och sover allt som oftast i gästrummet. Hon betraktar sin make med en blandning av avsky och förakt för hans brist på självbehärskning och moraliska svaghet. Trots hans försök att närma sig henne på ett känslomässigt och fysiskt plan, avvisar hon honom gång på gång och ser till att behålla kontrollen över deras relation. **Relationen med sina barn:** Hon är en närvarande men distanserad mor för sina döttrar. Hon uppmuntrar dem att följa hennes exempel i sättet att leva, präglad av stränghet och avhållsamhet. Trots att hennes kärlek till dem är oomtvistlig, är hennes sätt att visa sin kärlek till dem moralisk, disciplinerad, snarare än genom fysisk närhet eller kärleksfulla ord. **Slutsats:** Hon är en gåtfull och kall kvinna vars närvaro kastar en skugga över hennes familj och församling. Med hennes kyla är det uppenbart att hon är en kvinna som agerar enligt sina egna stränga principer och moraliska övertygelser, och som vägrar att kompromissa med dem för någon annans skull.
Evert	52 år	Pappa	Evert 52 år bär på en tung börda av tro och synd. Vid 52 års ålder, försöker han navigera mellan sitt kall och frestelserna. Med en ung fru, vars närvaro påminner honom om det förflutnas vilda Levene, försöker han övervinna det begär som ständigt pockar på hos honom. Trots att han predikar om syndens förlåtelse, finner han sig själv fast i dess klor. Evert är en man av motsättningar - en hängiven tjänare av Gud, men svag för de jordiska frestelser som ständigt omger honom. Han strävar efter att leva upp till den stränga moral som hans tro dikterar, men finner sig själv fallande offer för de mänskliga drifterna. Trots att han söker tröst i andra kvinnor, känner han skam och ånger efter varje avvikelse från sin äktenskapliga plikt. Hans relation med sin fru är komplicerad av en åldersskillnad som skapar klyftor mellan dem. Hon, ung och kanske inte fullt ut förstår hans strid, finner tröst i att undvika närheten som han så desperat söker. Istället för intimitet, skyller hon ofta på huvudvärk, vilket ytterligare driver Evert mot andra kvinnors famn. Everts två döttrar är ljuspunkter i hans tillvaro, men också påminnelser om hans ansvar och den moraliska väg han strävar efter att följa. Han kämpar för att vara ett

			föredöme för dem, samtidigt som han kämpar med sina egna inre demoner. I församlingen betraktas Evert som en hängiven och respekterad präst, en man vars ord ger tröst och vägledning till många. Men bakom den heliga fasaden döljer sig en man som kämpar med sin egen tro, en man vars svagheter hotar att underminera allt han tror på.
Eva	17 år	<i>Barn</i>	
Maria	12 år	<i>Barn</i>	

Namn	Ålder	Roll	Anteckningar
FAMILJEN BERGENSTAM <i>Fångvårdsfamiljen</i>			Familjen Bergenstam är på ytan en högst ordinär familj. Mamma, pappa, barn. De bor i en medelstor villa i ett område lite utanför själva byn. De har en stor, delvis vildvuxen trädgård som de aldrig riktig hinner med eller har något större intresse av. Lugnt och lyckligt tycks dagarna flyta förbi. Men ytan bedrar och det folk inte vet är att de knappt tål varandra. De hyser i vart fall ingen innerlighet mot varandra. Offentligt lägger de dock manken till och lyckas dölja detta.
Axel	48 år	<i>Pappa</i>	Axel, 48 år. Jovialisk. Drar gärna ett skämt som han skrattar gott åt själv. De andra tycker mest han är jobbig med sina gapskratt. Fångvårdsanstaltens direktör och kräver att man titulerar honom "direktör Bergenstam. På arbetsplatsen går det mesta vind för våg och godtyckligt efter hans pipa. En muta för en förfrågan är något man kan se mellan fingrarna med. Hustrun ser han inte vilket medför att den fysiska kontakten dem emellan är så gott som obefintlig. Självgod, delvis oberäknelig.
Lisen	43 år	<i>Mamma</i>	Lisen 43 år. Har en kvinnlighet som är iögonfallande. Även till vardags klär hon upp sig trots att ingen i princip ser henne. Hennes man har för länge sedan slutat lägga märke till henne. Har ett fördragsamt humör och gör så gott hon kan för att hålla ihop familjen. Men det blir aldrig riktigt kärleksfullt. Hon lider dessutom av tristess och har utsägligt tråkigt där hon vankar omkring som hemmafru i villan. Ett har hon att göra och det är att sköta byns telefonväxel. För att komma runt sin tristess knarar hon ett och annat piller och dricker gärna ett glas dessertvin även efter det att efterrätten ätits upp. Vid tillfälle av berusning har det hänt att hon kopplat helt galet när hon verkat som växeltelefonist. Det har sedermera blivit en "hobby".
Conny	16 år	<i>Barn</i>	Conny 16 år, son i familjen. Har uppenbara problem med det sociala. Har inga kamrater och de han får drar sig undan honom så snart de kan. Även i familjen nonchaleras han. Pappa kan ibland i uppmuntrande syfte ge honom en örfil. Ett konstigt sätt att visa kärlek men som Conny uppskattar. Conny ljuger ihop historier för att om möjligt verka lite tuff. Han spelar hela tiden ett spel som han inte hanterar och ärlighet är ingenting för

			honom. Kanske är det så att han inte har något egentligt val i kärlekslöshetens högsäte.
Ellen	63 år	<i>Hembiträde</i>	Ellen 63 år. Hembiträde. Hon har en helt annan läggning men har med åren förstått att lönekuvertet är den enda uppskattning hon får. Hon pysslar och försöker sprida lite ro och glädje. Förnöjer familjen med god mat, att klä majstången, städa och finna vägar för de omaka att hitta någon form av familjesammanhållning.

Här kommer nu ett förslag på scener till familjerna. Nu gäller det att skriva ihop en berättelse om var och en av familjerna – som alltså får sin egen historia. När detta sen är gjort så är tanken att vi mixar ihop de olika historierna och ser hur vi kan väva samman dem till en helhet. Därpå kommer det slutgiltiga arbetet med att skriva sångtexter och dialog. När detta är gjort så drar vi ut sentensen ur detta och ger oss på slutdelen – alltså barnens skådespel om sina föräldrars tillkortakommanden. Men först alltså familjernas historia! Bredvid varje familj står de namn som är tänkta att dikta runt "sin" familj.

Familjen Dahl (Claes Wallin – Mikael Zancotti)

*** Från predikstolen predikar Evert om renlevnad och ett liv utan synd!

*** Vid ett försök att närma sig hustrun stöter Evert på bekymmer. Gertrud avspisar honom utan pardon. Hon meddelar också att hon tänker konvertera och ansluta sig till Frälsningsarmen

*** Församlingens damer samlas till sin vanliga torsdagssession med kaffe, stickning och broderier. Man talar om att församlingen ska vara gud tacksam att man fått en så gudfruktig präst. När alla gått stannar den av damerna som organiserar sittningen för ett privat samtal med Evert. Evert kan knappast hålla sig och lägger an på kvinnan... men ångrar sig. Dock har han vävt in sig i ett garn han kommer att få svårt att ta sig ur

*** Vid middagsbordet. Familjen och främst Evert talar till äldsta dottern om olämpligheten att springa efter postiljonens äldste son, Love-Lars! Det blir ett samtal som spårar ur och Evert kan inte riktigt själv svara på de frågor han ställer

*** Evert har smugit sig nära ett av Frälsningsarmens gatufamträdanden. Där ser han Gertrud sjunga av hjärtans lust. Gertrud ser lycklig ut, sådan som Evert inte sett henne på år och dar.

*** Evert framför alltaret, knäböjd i samtal med Gud. Evert svärta tar överhanden och han förstår att hans sätt att leva och tänka inte passar sig framför guds anlete. Han avkragar sig själv vilket får vida konsekvenser

*** När Evert åter stöter på kvinnan från samlingarna i församlingshemmet och förklarar att han avkragar sig blir han lämnad som en avfälling.

Familjen Karlsson (Mats Savolainen – Anna Bredhe)

*** Samtalet med Prästen Evert Dahl om avtalet med den gamle prästen. Pastorn har dock inte hört talas om detta och avslår familjen Karlsson begäran att gå över kyrkans marker. Med detta faller en värld ihop och man förstår att det nu kommer att bli svårt att leva på vad marken ger. Gösta bestämmer sig för att söka tjänst vid kungliga postverket. Postiljon är en utmärkt syssla och skulle kunna ge kontanta medel till familjen

*** Barnen presenterar sig vid middagsbordet. Det serveras kokt potatis. Det är knappt i hushållet och den kvällsvarden får de hålla tillgodo med. Men vid bordet växer drömmarna även föräldrarnas. En flaska sprit kommer upp och far tar en singelsup.

*** Postiljonen är på sin utdelningsrunda. På cykel från hus till hus. Det är mitt i vintern och någon frestar postiljonen med en koppa kaffe och en sup på bit. Det accepteras men man förstår samtidigt att det inte är det första erbjudandet.

*** Inga-Lisa är åter med barn. Hon är hemma hos Familjen Bergenstam för att lägga upp ett par klänningar för Lisen. Hon pladdrar på då hon plötsligt har sällskap och någon att tala med. När Lisen frågar varför hon far runt på gårdarna och syr kläder förklarar Inga-Lisa att hon spar pengar för sin äldste sons studier. Man förstår att samtalet och mödan med klänningarna tär på Inga-Lisa. Plötsligt svimmar hon och trillar olyckligt med sin stora mage.

*** Inga-Lisas begravning. Kyrkan fylls med sång och Prästen Evert läser för henne. I åminnelsetalet hedrar han Inga-Lisa för hennes bedrifter. En människa som ville hjälpa alla och nämner några exempel. Barnen gråter när de tar ett sista farväl av sin mor. Pappa Gösta tar Love-Lars åt sidan och säger sig ångra sina hårda ord om hans förhållande till Eva. Han ger Love-Lars fritt fram om han vill träffa henne.

*** Gösta sitter med flaskan vid köksbordet och ångar upp kuvert. Han läser innehållet och skrattar för sig själv. När något av barnen kommer in försöker han dölja vad han hållit på med. Barnet är Eva-Britt, äldsta dottern, får fadern i säng. Han är helt enkelt för berusad. Sen återvänder hon till bordet för att återställa breven som öppnats. Men att få rätt brev i rätt kuvert... Tja, det går så där. Ett av breven är från den avkragade Evert till kvinnan från församlingshemmets syjunta. Det läser hon utan att riktigt förstå.

Familjen Bergenstam (Mia Lindberg – Hatte Bärtilsson)

*** Man ser Lisen vid kopplingsstationen till växeltelefonin. Hon har just svarat sin make som ringt upp henne. Hon undrar varför han åkt till Köpenhamn. På stunden gör Axel entré och undrar varför hustrun låtit sig luras så lätt. Och så kommer det där skrattet som Axel alltid skrattar åt sina egna skämt.

Det är dags för kvällsmat. Hembiträdet Ellen serverar och Axel skämtar på. Då kommer Connys betyg på tal. Inga vidare men bättre än i fjol. Som uppmuntran ger Axel sin son en örfil som sonen tacksamt tar emot.

*** Fångvårdsanstaltens dagrum. Den fånge som ansvarar för biblioteket rullar runt en vagn med böcker. Övriga fångar förser sig med låneböcker. Axel Bergenstam kommer in. Han tar ett par fångar åt sidan. Erbjuder dem sprit och cigaretter mot att de får några timmars frigång att hjälpa till i hans trädgård. Det ska klippas gräs och gångarna ska krattas. Fångarna tackar gladeligen ja till erbjudandet. Fängslande litteratur... ha, ha, ha!

Fångarna pratar om att det går bra för Sverige i fotbolls VM och att det börjar lukta final om deras fina spel. Fångarna nämner flera spelare vid namn. De drar till och med en hejaramsa.

*** Lisen beklagar sig för hembiträdet Ellen att hon har så fruktansvärt tråkigt. Hon knaprar i sig några tabletter som maken köpt på tjänsteresa i Tyskland, sköljer ner dem med ett glas dessertvin. Det är tydligt att hon är något påstruken. Telefonväxeln kallar på Lisens uppmärksamhet och hon kopplar ett samtal. Det blir fel och hembiträdet får hjälpa till att koppla rätt. Det blir bråk dem emellan.

*** Fångarna krattar i trädgården. Lisen synar dem och beslutar sig för att bjuda in dem på te och kakor. Fångarna tackar för erbjudandet och Hembiträdet Ellen serverar. När det är dags att fortsätta arbetet i trädgården kommer Lisen på "att de har ett rör som läcker". Hon förhör sig med en av fångarna om han inte kan titta på detta. Det slutar i sängen där det hålls på tills Axel kommer hem. Då gömmer sig fången i fråga i garderoben men glömmer att ta med sig krattan han fört med sig. Axel undrar om Lisen plötsligt blivit intresserad av trädgårdsarbete... och så uppdagas allt.

*** Direktör Bergenstam har lånat med sig fångvårdsanstaltens tv för att kunna visa Sveriges finalmatch mot Brasilien. Hemmet är fullt av fotbollsentusiaster som har klätt sig i Sveriges färger. Direktören skryter med att om man nu skulle göra en investering i en televisionsapparat så var det väl högst lägligt till fotbollsfinalen. Lisen vet allt och skräder inte orden om tv:ns ursprung. Allt slutar i en besvikelse då Sverige förlorar stort.

*** Det är dödstyst i dagrummet när direktör Bergenstam kommer tillbaka med tv. Ingen rör en fena när han behöver hjälp med att montera den på plats. Han försöker sig på några klassiska skämt men ingen skrattar utan går ut från dagrummet den ene efter den andre.

*** Lisen meddelar att det är ett telefonsamtal från Fångvårdsstyrelsen till Axel. Axel flyger upp. Kanske gäller det den befordran han lagt in om och som han nu går och väntar besked om. Man hör Axel svara, förneka vissa händelser, ställa frågor om vem som påstått det och det och kommer sen blek tillbaka. Han har fått avsked...